

Kulturmiljøer - en del av en bærekraftig utvikling

Frokostmøte: Kulturminner i komplekse planprosesser

26. april 2023, Asplan Viak

Anette Morvik Robberstad, Seksjon for arealplan og miljø, Riksantikvaren

Hvordan jobber RA med kulturmiljøer i stedsutvikling og planprosesser?

Forvaltning:

- Saker i tilknytning kulturminneloven
- Kulturmiljø og landskap av nasjonal interesse (PBL)

Viktige strategier:

- Riksantikvarens strategi og faglige anbefalinger for by- og stedsutvikling - «**Riksantikvarens bystrategi**»
- **Riksantikvarens klimastrategi for kulturmiljøforvaltningen**

Klimastrategien og Bystrategien
Noen eksempler på veiledningsmateriell
Illustrasjon: Riksantikvaren

Utfordringer i helhetlig planlegging

Mange parameter som spiller inn, bl.a.:

- Høyt utbyggingspress, rask byvekst
- Stagnasjon, fraflytting og tomme næringslokaler
- Arealplanlegging og byutvikling kan være «prosjekt-basert»
- Navigere i prioriteringer kan være krevende - Mange instanser skal si sin mening
- Lowerket «henger bakpå» - Ombruk av eksisterende bygninger mer krevende enn å rive og bygge nytt.
- **Å rehabilitere bygg påvirker miljøet halvparten så mye som å rive og bygge nytt**, ifølge [SINTEF-rapport \(2020\)](#)
- Eksisterende bebyggelse må brukes som en ressurs.

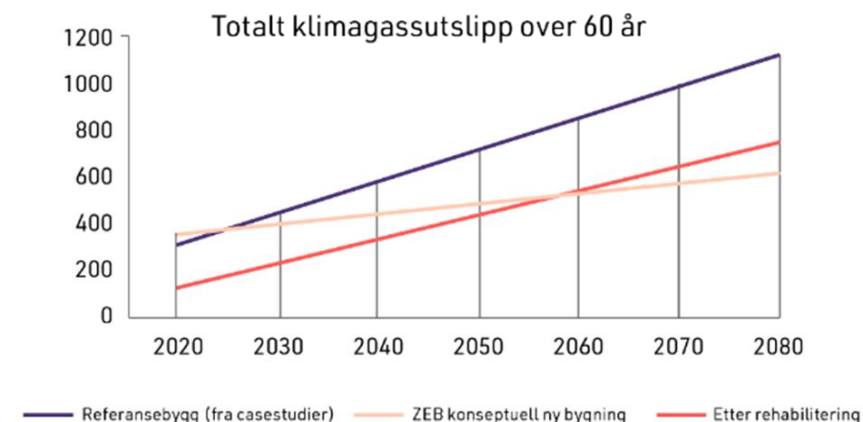
Bærekraftig utvikling:

«En utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov.»

Kilde: [FN-sambandet](#)

Foto: Marte Boro, Riksantikvaren

Kulturmiljø er en ressurs for levbare byer og steder

- **Sammenhenger og helhet** – hele kulturmiljøet styrkes. Bygger opp fremfor å fragmentere.
- **Historie og tidsdybde** – ivaretar stedskvalitet, lokalt særpreg og egenart
- **Opplevelsesverdier og tilhørighet** - Kulturmiljøer bidrar til gode steder å bo, arbeide, og leve
- **Win-win:**
Kulturmiljø og kulturminner bidrar i det grønne skiftet!

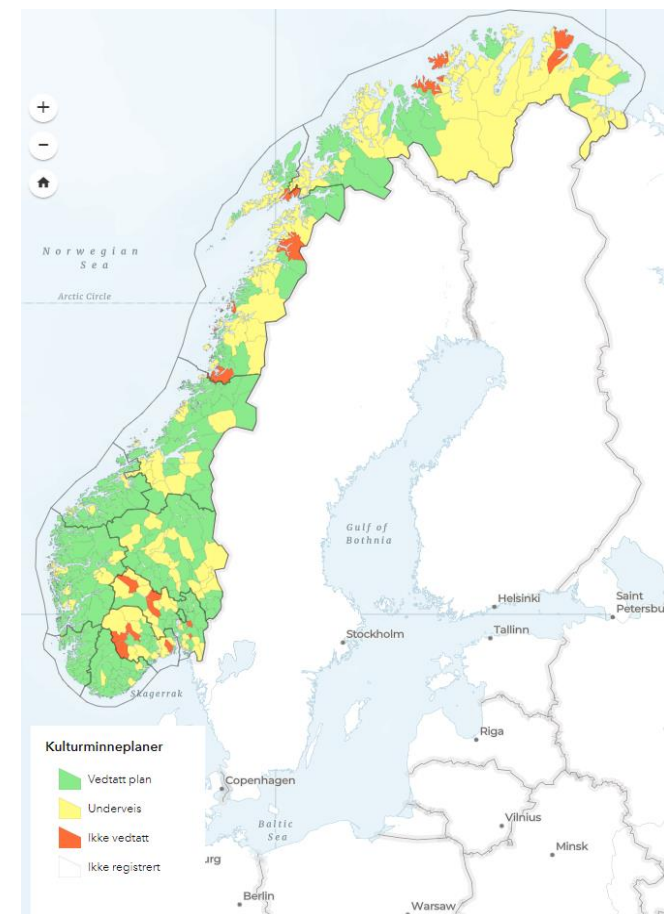
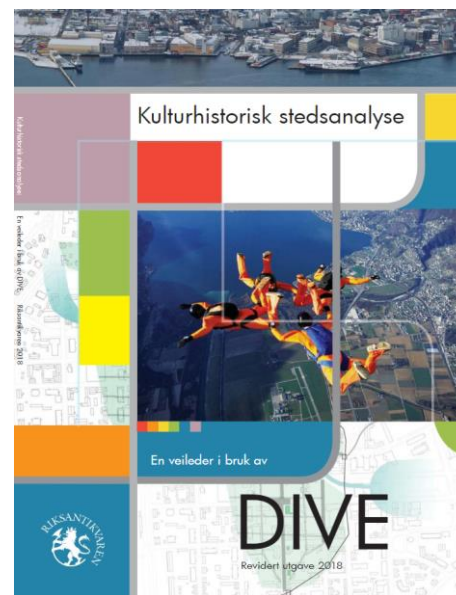
Helen & Hard,
Foto: Jiri Havran

**Hvordan oppnå gode planprosesser – eller –
hvordan gjøre en kompleks planprosess litt
mindre kompleks?**

En god stedsanalyse

- Avduker eksisterende kvaliteter innenfor planens område (bebyggelse, strukturer, naturgitte elementer osv.)
- Avduker eksisterende interesser innenfor planområdet
- Hjelper med å «sortere» eksisterende kvaliteter
- Belyser handlingsrommet innenfor planen
- Bidrar med å legge premisser for videre prosess
- Gir kunnskap som legger grunnlaget for å ta gode valg, som står seg over tid

Statuskart kulturminne i kommunen (KIK-satsingen)
Illustrasjon: Riksantikvaren hentet 24.04.23

Illustrasjoner:
Riksantikvaren &
Asplan Viak (DIVE-analyse av
Trondheim)

Kunnskapsbygging Kompetanse Dialog

- Kompetanse hos dem som forvalter kulturmiljøer
- Vilje hos tiltakshaver
- Informasjon om kulturmiljø må være lett tilgjengelig
- Dialog øker bevisstheten

Foto: Julie Hrnčířová

Arkitektur-redaktør Gaute Brochmann (debattleder), leder for Rådet for byarkitektur i Oslo Tanja Lie, Aftenposten-kommentator Nazneen Khan-Østrem, Arkitekturopprørets Saher Sourouri, arkitekt og opprørskritiker Gunnar Rogne og NAL-president Adnan Harambasic. Foto: Julie Hrnčířová

Eksempel

Christian Krohgs gt. 2

Foto: Google street view

Illustrasjon: Oslo Works og
Haugen/Zohar Arkitekter

Eksempel

Christian Krohgs gt. 2

Foto: Oslo Areal

*Illustrasjon: Oslo Works og
Haugen/Zohar Arkitekter*

Foreslått utvikling i Haugesund

Photo: Tupungato / Visit Norway

Illustration: Arcasa arkitekter

Annen tilnærming, Skudeneshavn

Foto: Ørjan B. Iversen

Etter dialog
- hvordan hadde området sett ut om
kulturmiljøforvaltningen kom tidligere på banen?

Illustrasjon: Arcasa arkitekter

Eksisterende bygninger er robuste

*Levbare byer tar i bruk eksisterende
bygningssmasse og er på denne måten robuste
historiefortellere over tid*

Foto: Vibeke Garmann Johnsen, Riksantikvaren

Foto: Kristin Bakken, Riksantikvaren

Ombruk og tilpasning

Kjernen i kulturmiljøforvaltningen og en løsning på klimautfordringer

Foto: Ivan Brodey

Foto: Helge Høifødt

Foto: Obos

Hensyn til kulturmiljø = hensyn til klima